

problems. New social relations, tendencies, which manifest themselves in the cultural life of the world community, generate a great variety of forms of the museum work. New directions of the museum activities, which have noticeably increased the scope of their influence on the society, also require essential changes in the work of museums themselves.

Keywords: museums, expositions, Ukraine, Russia, interstate relations.

УДК 327.56(73)(045)С78

Н. Слободян, канд. іст. наук, старш. наук. співроб.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА "ЗМІН" БАРАКА ОБАМИ

Комплексно проаналізовано близькосхідну політику Б.Обами. Досліджено основні концептуальні документи щодо формування зовнішньополітичного курсу США, вивчено механізм реалізації положень доктрини Б. Обами, а також зроблено авторські висновки щодо її ефективності.

Ключові слова: доктрина Б. Обами, зовнішньополітична стратегія, Перська затока, "Каїрська промова", Стратегія – 2010, "м'яка сила", проблеми безпеки.

Після Другої світової війни Близький Схід посів в системі американських зовнішньополітичних пріоритетів одне з ключових місць, що пояснюється економічними, військово-стратегічними та політичними інтересами США в цьому регіоні. Не став виключенням й президент Барак Обама, для котрого стабілізація ситуації в близькосхідному регіоні стала центральним вектором зовнішньої політики.

З метою комплексного аналізу та об'єктивного розкриття основних напрямків зовнішньополітичного курсу Б. Обами використовувались основні концептуальні документи, такі як промова президента Б.Обами в Каїрському університеті (4 липня 2009 р.), Стратегія національної безпеки (травень 2010 р.), звіт Міністерства оборони США "Підтримка глобального лідерства США: пріоритети на XXI ст." (5 січня 2012 р.). Важливе значення для розкриття теми мали науково-аналітичні роботи З. Бжезинського, Б. Гончара, А. Сергуліна, В. Кошищева, Ю. Туміною, О. Колобової та ін.

Мета статті – розкрити основні напрямки "змін" у близькосхідному векторі зовнішньої політики Б. Обами та його адміністрації.

Після перемоги на президентських виборах 4 листопада 2008 року головним завдання Барака Обами та його адміністрації стало сприяння створенню позитивної атмосфери у відносинах США з іншими країнами світу. Зовнішньополітична стратегія Б. Обами, задекларована ним у риториці передвиборчої компанії, передбачала активне використання Сполученими Штатами так званої "м'якої сили", основним інструментом міжнародних відносин виступала дипломатична діяльність, а головним принципом – компромісний підхід у вирішенні конфліктів, озвучений президентом курс закінчення політики неоконсерватизму, котра загалом базувалась на експорті демократії та веденні безкомпромісної непримиренної боротьби з опонентами Білого дому на світовій політичній арені. Таким чином, зовнішня політика адміністрації Б. Обами базувалась на своєрідному "перезавантаженні" взаємовідносин США з багатьма країнами, а особливо державами мусульманського світу.

Варто погодитись із твердженнями багатьох західних та вітчизняних аналітиків про те, що 44-тому американському президенту дісталась від Дж.Буша-молодшого вкрай несприятлива "близькосхідна спадщина": війна в Афганістані, окупація Іраку, поглиблення арабсько-ізраїльського протистояння, загрози ядерної програми Ірану, активізація діяльності радикальних ісламістських організацій та посилення антиамериканських настроїв в мусульманському світі. Отже, питання вибору лінії поведінки у конфліктах, де виявились втягнутими США, було для молодшої адміністрації Б.Обами ключовим завданням, а лейтмотивом "зовнішньополі-

тичного порядку денного" новообраного очільника Білого дому стала теза необхідності поновлення позитивного іміджу та повернення довіри до Сполучених Штатів на міжнародній арені. Багато українських дослідників позитивно оцінили задекларовану Б. Обамою готовність відмовитись від "силової дипломатії" Дж.Буша-молодшого, яка за багатьма напрямками виявилась не ефективною, та вдатись до методів "прагматичної дипломатії", котра передбачає висунення саме дипломатії на передній план зовнішньої політики [1, с. 4].

Публічною апробацією нового зовнішньополітичного вектора США на Близькому Сході стала так звана "каїрська промова" голови Білого дому. Так, американський президент 4 червня 2009 р. звернувся з промовою до всіх мусульман світу з трибуни Каїрського університету (Єгипет) та закликав відкрити нову сторінку американсько-арабських відносин – вести спільну боротьбу з глобальними терористичними загрозами та поглиблено розвивати політико-економічну і наукову співпрацю. Не випадковим стало обрання американським президентом для виголошення фундаментальної промови саме Каїру, адже Єгипет на ряду з Саудівською Аравією та Кувейтом представляв держави так званого "поміркованого арабського центра" та відігравав виключно важливу роль у питаннях забезпечення регіональної безпеки, стабільних поставок нафтових ресурсів та контролю над ядерною програмою Ірану.

Свою промовою Б.Обама виказав готовність ініціювати боротьбу з негативними стереотипами сприйняття в Сполучених Штатах ісламської релігії, а також поставив під сумнів право Вашингтона нав'язувати власні цінності державам з абсолютної відмінної історією та різними культурами. Відкинувши концепцію "зіткнення цивілізацій", котра розглядає Захід й ісламський світ у якості протилежних полюсів, голова Білого дому зробив наголос на історичних зв'язках і таких спільних цінностях Сходу й Заходу, як принципи правосуддя і прогресу. Спростувавши тезу щодо нібито властивості ісламській релігії жорстокості та схильності мусульман до насильства, Б. Обама навмисно кілька разів звернув увагу на довгу історію ісламської віротерпимості.

"Каїрська промова" представила нове бачення Сполученими Штатами головних пріоритетів зовнішньополітичної стратегії в регіоні: мирне врегулювання близькосхідного конфлікту наряду із проголошенням незалежної палестинської держави; підтримання "особливих відносин" з Ізраїлем із одночасним усвідомленням не легітимності розширення ізраїльських територій; припинення виведення військ з Афганістану й Іраку та скорочення військової присутності США в регіоні в цілому. Більше того, американський президент задекларував готовність визнати право Ірану розвивати мирну атомну енергетику за умови дотримання Договору про

нерозповсюдження ядерної зброї, та на основі взаємної поваги нормалізувати американсько-іранські відносини без будь-яких попередніх умов [2].

У тогочасній риторичі Б. Обама спостерігаються певні відмінності від традиційного бачення Капітолієм близькосхідної проблематики. Перш за все, це стосувалося посилення вимог до Ізраїлю і, відповідно, пом'якшення позицій Вашингтону щодо ісламського світу, а також фактичної відмови від ідеології нав'язування мусульманам американських цінностей. Така позиція призвела до зростання популярності адміністрації Обама в мусульманських країнах.

Іншим знаковим документом у розрізі формування зовнішнього курсу Сполучених Штатів стала Стратегія національної безпеки, обнародована в травні 2010 р., котра давала розгорнуте уявлення щодо зовнішньополітичних пріоритетів адміністрації Б. Обама. У Стратегії – 2010 виділено чотири ключові аспекти зовнішньої політики США: безпека; економічний розквіт; просування "універсальних цінностей"; укріплення світопорядку під американською егідою [3].

Стратегія – 2010 вперше запропонувала інтегрувати основні інструменти зовнішньої політики: дипломатію, економічні інструменти, розвідку, сили забезпечення внутрішньої безпеки, військову силу. Проблема забезпечення національної безпеки традиційно обмежувалася в політичному істеблiшменті США міжнародними аспектами, а саме питаннями військової та зовнішньої політики, в той час як проблеми внутрішньої політики та економічного розвитку зазвичай не відносились до сфери національної безпеки США. Адміністрація Б. Обама, відступивши від традиційних принципів, розширила поняття національної безпеки. Розроблена нею Стратегія – 2010 носить комплексний характер та, на переконання автора, є дієвою спробою Білого дому сполучити внутрішні та міжнародні аспекти національної безпеки.

Документ задекларував рішучість США зберігати в майбутньому власну військову перевагу та здатність "взяти гору" над будь-яким потенційним противником. Утім, важливою особливістю розробленої адміністрацією Б. Обама Стратегії безпеки – 2010 стало фактичне нівелювання положень доктрини Дж.Буша-молодшого в плані можливості ведення кількох превентивних війн одночасно, з одночасно запропонованим, натомість, розширенням переліку інструментів "м'якої сили" та повсякчасною підтримкою конструктивних дипломатичних ініціатив.

Стратегія – 2010 отримала як схвальні, так і критичні оцінки в експертному середовищі. Критики американського президента відзначали неспроможність Стратегії забезпечити повною мірою зовнішню безпеку держави та пророкували масштабні зовнішньополітичні провали США у майбутньому в таких стратегічно важливих регіонах, як Близький та Середній Схід [4]. Прихильники, навпаки, виділяють низку позитивних тенденцій у зовнішній політиці Обама: по-перше, американський президент своєю політикою та риторикою продемонстрував конструктивізм у зовнішніх питаннях та готовність всі проблемні моменти вирішувати шляхом перемовин; по-друге, суттєво покращився імідж та зросла довіра до Вашингтона у традиційно конфліктних регіонах Сходу [5]. Усе таки низка американських експертів справедливо відзначає певну незавершеність та незрілість Стратегії – 2010, яка вибудована за принципом *ad hoc* – від проблеми до проблеми, в той час, як від зовнішньої політики США залежить стабільність світового порядку [6].

Один з головних стратегів американської зовнішньої політики З. Бжезінський у своїй книзі "Ще один шанс: три президенти та криза американської наддержави" стверджує, що не існує сьогодні реальної альтернативи світовому лідерству США, тому більшість провідних

держав світу погоджуються з потребою у лідері-стабілізаторі, на якого покладатиметься відповідальність за мир і безпеку у планетарному масштабі [7]. Національна рада з розвідки США, маючи інші інформаційні ресурси та використовуючи найбільш сучасні прогностичні моделі у своїй доповіді "Глобальні тенденції 2025: зміни у світі" (2008, листопад) аргументувала позицію З.Бжезінського більш конкретно. В розділі "Сполучені Штати: менш домінуюча сила" (The United States: Less Dominant Power) спеціалісти Ради прогнозують затребуваність США до 2025 року в якості регіонального балансира на Близькому Сході та в Азії [5]. Якщо врахувати, що в Азії знаходяться нові глобальні гравці, Китай та Індія, – потенційні конкуренти США, а на Близькому Сході – основні світові запаси нафти та газу, то це, скоріш за все, заявка на управління не регіональними, а глобальними процесами.

Принциповими зовнішньополітичними цілями США зберігались досягнення беззаперечних політичних та військових якісних переваг в ХХІ ст., що засвідчують головні цілевизначальні положення Стратегії – 2010. Перше завдання – багатостороннє перегрупування в інтересах скорочення зобов'язань Сполучених Штатів за кордоном та покращення іміджу держави. Показово задекларована необхідність спільних дій держави з іншими країнами в рамках міжнародного права та посилення ролі дипломатії у вирішенні проблемних питань. Зокрема, в документі не має згадки щодо односторонніх превентивних заходів США (*preemption*), котрі можуть проводитись без вагомих доводів про загрози та відповідних рішень міжнародних організацій. Друге завдання підкреслює особливу значимість "м'якої сили" на шляху досягнення мети глобального лідерства (дипломатія, всебічна широка співпраця, міжнародно-правове врегулювання) та констатує готовність Вашингтону щодо лібералізації системи взаємовідносин між державами (визнання множинності центрів сили, підтримка ліберально-демократичних реформ в інших країнах, активізація діяльності міжнародних організацій, зростання політичної ролі держав, котрі розвиваються) [8, с. 26].

Стратегія – 2010 головною підставою застосування Вашингтоном військової сили визначає захист США та їх союзників в регіональному та глобальному масштабах, зокрема, включаючи випадки гуманітарних криз. Відповідно до положень документу Сполучені Штати, у разі проведення військової операції, покладатимуться на міжнародну підтримку, співпрацюючи з інститутами НАТО та ООН. В той же час, згідно з документом, Сполучені Штати залишають за собою право на односторонні дії за умови чіткого визначення та обґрунтування необхідності силової акції, її мети та можливих наслідків. На наше припущення, подібне розпливчате визначення передумов застосування сили дає офіційному Вашингтону змогу доволі вільного трактування доцільності та залишає за ним широку свободу і можливість швидкого підходу у прийнятті рішень щодо планування і проведення військових операцій. Найбільшу небезпеку серед зовнішніх загроз для США, з огляду формулювань Стратегії – 2010, несе зброя масового ураження, особливо ядерна, у випадку заволодіння нею неядерними державами або екстремістськими організаціями.

На додачу, в лютому 2010 року Міністерство оборони США оприлюднило черговий Чотирьохрічний огляд в області оборони, свого роду "дорожню карту" військового будівництва на наступні чотири роки. Документ декларує, що основну загрозу для Сполучених Штатів становлять "Аль-Каїда" та інші послідовники тероризму. Не дивлячись на звичну риторичку щодо визначення потенційних ворогів та загроз, автори звіту до числа можливих ризиків віднесли внутрішні загрози. За твердженням аналітиків, вперше в національній стратегії

презентованій Б. Обамою, внутрішня безпека проголошена частиною більш широкої стратегії національної безпеки [9]. Виходячи з наведених вище міркувань можна з високою вірогідністю припустити найближчу перспективу безроздільного панування на світовій арені Сполучених Штатів, військові, технологічні та фінансові можливості яких дозволятимуть Вашингтону тривалий час залишатись єдиною у глобальному масштабі домінуючою силою.

"Успіхи та провали США у зовнішній політиці, – відзначають російські дослідники О. Колобов та Ю. Туміна, – повинні стати перевіркою їх здатності до світового лідерства на фоні посилення національних устремлінь жителів всіх континентів та різкої зміни геополітичних балансів" [10, с. 283]. Ми погоджуємось з твердженням науковців та у якості доказової бази наведемо такі аргументи:

- по-перше, Стратегія – 2010 відображає курс, взятий Сполученими Штатами на координацію процесу формування нової системи міжнародних відносин, де превалюватиме посилення співпраці між державами та налагодження базових стратегічних відносин. Хоча термін "багатополярний світ" не фігурує у Стратегії – 2010, втім у документі зроблено акцент на багатостороннє партнерство: зміцнення альянсів на просторах від Європи до Північної Америки та від Східної Азії до Тихого океану. Довгострокові цілі зовнішньої політики США визначені в документі, як підтримання миру та гарантування безпеки, що змушує Вашингтон чітко сформулювати пріоритети та підходи у розрізі близькосхідного курсу, пряма залежність котрого від швидкоплинних та глобальних політико-економічних змін в регіоні сьогодні невпинно зростає та який є своєрідним "лакмусовим папірцем" світових процесів на теренах знаходження величезних запасів енергоресурсів, де відбувається конкурування інтересів двох ключових держав світу (США та Росії);

- по-друге, в Стратегії – 2010 йдеться про пошук способів запобігання або, щонайменше, стримування локальних та регіональних конфліктів, боротьбу з тероризмом та недопущення розповсюдження ядерної зброї. Отже, президент Б. Обама поставив за мету змінити ставлення громадян та політичного істеблішменту своєї країни до проблематики зовнішнього світу та нових глобальних викликів людству, таким чином більш органічно "вписавши" Сполучені Штати в історичний контекст ХХІ століття.

Визначальним та знаковим для зовнішньої політики США став документ Міністерства оборони США "Підтримка глобального лідерства США: пріоритети для ХХІ століття", опублікований 5 січня 2012 р., який анонсував суттєві зміни та доповнення в американській військовій доктрині [11]. Пошук нових зовнішньополітичних рішень стимулювала ціла серія вагомих факторів геополітичного характеру: "кольорові революції" на Півночі Африки, що загрожувало дестабілізацією всього Близького та Середнього Сходу та посилення конфронтації з Ізраїлем; виведення інтернаціональних підрозділів з Іраку та близька перспектива полишення американськими військами Афганістану поставили на порядок денний питання територіальної цілісності та, власне, майбутнього цих держав; відсутність дієвого забезпечення політичної стабільності у комплексному поєднанні реальної загрози приходу до влади у цих державах ісламських екстремістів; зростання конфліктності та нагнітання протистояння у відносинах США з Іраном, що може обернутись новою військовою операцією у зоні Перської затоки. До переліку зовнішньополітичних факторів варто додати й обставини внутрішньополітичного характеру, зокрема, тривала світова економічна криза, котра почалася з фінансової сфери США, змусила аме-

риканського президента скоротити видатки на утримання збройних сил та ведення військових дій за кордоном [12].

"Підтримка глобального лідерства США" виступає керівництвом та програмним документом розбудови та удосконалення американських збройних сил, формування військового бюджету та планування воєнних операцій. Вказаний документ, не маючи статусу військової стратегії, лише деталізує й уточнює ряд положень Національної оборонної стратегії та Стратегії національної безпеки (2010), а також розтлумачує механізм забезпечення Міністерством оборони США виконання завдань щодо реалізації Стратегії – 2010. "Підтримка глобального лідерства США" відображає бачення військовими фахівцями цілей і завдань Пентагону та характеру військово-політичної обстановки у світі, містить професійну, з точки зору оборонного відомства, оцінку вірогідних викликів та ризиків, з якими можуть зіштовхнутись збройні сили США, а також демонструє ймовірні варіанти вирішення та реалізації поставлених завдань. Таким чином, даний відомчий документ носить суто інструментальний уточнюючий характер, розкриває методи і шляхи практичного вирішення стратегічних завдань у царині гарантування національної безпеки США.

Перша частина документа цілком присвячена оцінці політичної обстановки у світі з постановкою особливого акценту на питаннях військової присутності в близькосхідному та азійсько-тихоокеанському регіонах, і декларує намір США зберегти власне домінуюче положення на глобальному рівні, якісно покращуючи оперативнотрагетичні можливості армійських підрозділів та з'єднань за рахунок технологічного переоснащення та удосконалення системи взаємодії. В документі виокремлено поняття так званої "зони/об'єкту глобального значення" (global commons – загальне надбання), що представляє собою для Сполучених Штатів зону життєво важливих природних ресурсів. Причому, будь-який державний чи приватний суб'єкт, котрий створює перешкоди у доступі та господарюванні Америки в цих "зонах", автоматично стає джерелом загрози національній безпеці США та підпадає під категорію допустимого адресного застосування проти нього військової сили.

Наступна частина документу містить уточнення та конкретизацію завдань військових сил в частині захисту національних інтересів та реалізації цілей Стратегії національної безпеки на зразок:

- Боротьба з тероризмом та нерегулярними збройними формуваннями. Головна мета військової діяльності в цій сфері полягає у знищенні Аль-Каїди, задля чого Сполучені Штати продовжуватимуть контролювати ситуацію в Афганістані (який традиційно розглядається Пентагоном, як "колиска тероризму"), що передбачає планове використання прямих силових та несилових заходів впливу, включаючи військову допомогу проамериканським режимам держав третього світу, котрі ведуть боротьбу з терористичними угрупованнями;

- Стимування агресії. Вашингтон, відмовившись від концепції одночасного ведення "двох великих регіональних війн" в різних частинах світу, засвідчив готовність здійснювати одну великомасштабну військову операцію в будь-якій точці світу та паралельно вести і супроводжувати іншу конфліктну ситуацію (в науковій літературі подібна тактика у політиці США отримала назву "півтори війни"). При цьому відзначається, що військові дії будуть однаково успішно та інтенсивно проводитись в будь-якому середовищі: на землі, у повітряно-космічному просторі, на морі чи у кіберпросторі;

- Протидія розповсюдженню та застосуванню ЗМУ. На цьому напрямі передбачено планування, при скороченні арсеналу ядерної зброї у загальносвітовому вимірі, операцій виявлення, моніторингу, супро-

водження та перехоплення бойових частин чи компонентів ЗМУ, знищення технічних засобів їх виробництва у тому числі за умови активного використання засобів політико-дипломатичного характеру (ключова мета – запобігти створенню ядерної зброї в Ірані);

- Підтримання ефективного ядерного стримування. Відповідно до положень документу, – допоки існує ядерна зброя, – США матимуть потребу в ядерному арсеналі. Втім, політика стримування ставить на меті досягнення результату обмеження ядерним потенціалом, що передбачає скорочення запасів ядерної зброї до достатньо-необхідного рівня та, певною мірою применшує її значимість в рамках стратегії національної безпеки;

- Проведення стабілізаційних та антиповстанських операцій. Враховуючи військовий досвід американських збройних сил в Афганістані та Іраку, Пентагоном заплановано розширення сфери використання невійськових заходів та налагодження прямої співпраці оборонного відомства США та з державами, на території яких проводяться операції, що дозволять скоротити використання військово-силових методів у ході реалізації завдань зі стабілізації ситуації в окремих країнах.

Третя-заклучна частина документу подає загальні принципи військової стратегії Пентагону та представляє програму її фінансування на перспективу до 2020 року.

Підсумовуючи наше дослідження доктринального аспекту близькосхідної політики США можемо відзначити, що основні завдання зовнішньополітичної стратегії адміністрації Б. Обами на цьому етапі зазнали відповідних змін у порівнянні з баченням цього питання попередніми президентами Сполучених Штатів, залишившись, загалом, незмінними у концептуальному вимірі. Віддзеркаленням трансформаційного процесу стали зміна концепції "двох великих регіональних війн" доктриною "одна війна, одне стримування" (або за американською термінологією "півтори війни"); відмова від участі в довготривалих та масштабних військових операціях в окремому регіоні (через невдалий досвід воєн в Іраку та Афганістані); посилення контролю за виробництвом і розповсюдженням зброї масового ураження. Вперше після Другої світової війни програмні документи американської зовнішньої політики не називають Росію одним із джерел потенційних військових загроз. Навпаки, йдеться про необхідність розбудови більш тісних взаємин з Москвою та налагодження співпраці з нею на основі взаємних інтересів. Також, на нашу думку, варто окремо виділити відхід сучасної військової стратегії США від державно-центричної моделі оцінки загроз національній безпеці, що означає відсутність орієнтування військової машини на протистояння загрозам зі сторони конкретних держав. Натомість, в основу концепції закладено принцип "повного спектра", тобто готовності дати відсіч будь-якій загрозі, що походить від лю-

бого супротивника, зокрема, недержавних суб'єктів міжнародної політики.

Таким чином, нова зовнішньополітична доктрина Сполучених Штатів, розроблена адміністрацією Б. Обами, носить суперечливий характер у своїй спробі поєднати, з однієї сторони, намагання привести військову стратегію Вашингтона у відповідність до геополітичних реалій та фінансово-економічних можливостей США, надаючи пріоритети міжнародному співробітництву, співпраці та взаємодії у вирішенні конфліктних ситуацій, а з іншого боку, подальший розвиток американського військово-стратегічного потенціалу в контексті жорсткої конкуренції з іншими світовими центрами сили, зокрема, Росією, задля досягнення неподільного безальтернативного домінування в стратегічно важливих для Америки регіонах, наприклад, Перській затоці, залишаючи за собою право за крайньої потреби одноосібно приймати рішення щодо застосування військової сили.

Список використаних джерел

1. Гончар Б. Барак Обама і зовнішньополітична спадщина Джорджа Буша-молодшого (кризові аспекти) / Б. Гончар, Ю. Гончар // Вісн. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – 2009. – Вип. 96. – С. 4–6.
2. Выступление президента США о новой странице в отношениях (Каирский университет, Каир, Египет), 4 июня 2009 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2009/06/04/speec-h-as-delivered-russian.pdf>.
3. National Security Strategy 2010. I. Overview of National Security Strategy, p.1 [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.whitehouse.gov/sites/default/files/rss_viewer/national_security_strategy.pdf.
4. Baker P. New US Strategy Focuses on Managing Threats [Electronic resource] / P. Baker, D. Sanger. – Mode of access: <http://www.nytimes.com/2010/05/28/world/28strategy.html?src=me&r=0>.
5. Friedman G. Obama's Foreign Policy: The End of the Beginning [Electronic resource] / G. Friedman – Mode of access: http://www.stratfor.com/weekly/20090824_obamas_foreign_policy_end_beginning.
6. Global Trends 2025: A Transformed World. National Intelligence Council, November 2008. [Electronic resource]. – Mode of access: www.dni.gov/nic/NIC_2025_project.html.
7. Бжезинский З. Ещё один шанс. Три президента и кризис американской сверхдержавы / З. Бжезинский ; пер. с англ. Ю. В. Фирсова. – М. : Междунар. отношения, 2007. – 192 с.
8. Конышев В. Н. Стратегия национальной безопасности Барака Обамы: старое вино в новых мехах? / В. Н. Конышев, А. А. Сергунин // США – Канада: Экономика. Политика. Культура. – 2011. – Т. 1. – С. 23–36.
9. Quadrennial Defense Review, 2010 [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.defense.gov/QDR/images/QDR_as_of_12Feb10_1000.pdf.
10. Колобов О. А. Доктринальные основы внешней политики США при администрациях Дж. Буша-младшего и Б. Обамы / О. А. Колобов, Ю. В. Тумина // Вест. Нижегород. Ун-та им. Н.И. Лобачевского. – 2012. – № 1. – С. 277–284.
11. Sustaining Global Leadership: Priorities for 21st Century Defense. Washington: Department of Defense. 2012. January // The New York Times [Electronic resource]. – Mode of access: <http://graphics8.nytimes.com/packages/pdf/us/20120106-PENTAGON.PDF>.
12. The Future Military: Your Budget Strategy // The New York Times 2012. January 2. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.nytimes.com/interactive/2012/01/02/us/you-cut-the-defense-budget.html?choices=znpf4jw>.

Надійшла до редколегії 18.04.14

Н. Слободян, канд. ист. наук, ст. науч. сотр.,
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина

ВНЕШНЯЯ ПОЛИТИКА "ИЗМЕНЕНИЙ" БАРАКА ОБАМЫ

Комплексно проанализирована ближневосточная политика Б. Обамы. Изучены основные концептуальные документы, формирующие внешнеполитический курс США, представлен механизм реализации положений доктрины Б. Обамы, а также сделаны авторские выводы относительно ее эффективности.

Ключевые слова: Доктрина Б. Обамы, внешнеполитическая стратегия, Персидский залив, "Каирская речь", Стратегия – 2010, "мягкая сила", проблемы безопасности.

N. Slobodian, PhD (equiv. in History), Senior Research Fellow,
Military Academy of Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

FOREIGN POLICY OF THE "CHANGES" B. OBAMA

It is focused on the comprehensive analysis of B. Obama's Middle East policy. The author analyzes the main conceptual documents of the US foreign policy, studies the realization mechanism of B. Obama's doctrine theses and draws the author's conclusions regarding its effectiveness.

Key words: B.Obama's doctrine, foreign policy strategy, the Persian Gulf, "Cairo speech", Strategy – 2010, "soft power", problems of security.